

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

Evidenčné číslo: 101008/B/2023/36145173622652676

**FINANČNÝ PLÁN RODINY V PODMIENKACH
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Bakalárska práca

2023

Jakub Kulacs

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

**FINANČNÝ PLÁN RODINY V PODMIENKACH
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Bakalárska práca

Študijný program:	Financie, bankovníctvo a poisťovníctvo
Študijný odbor:	Ekonomika a manažment
Školiace pracovisko:	Katedra poisťovníctva
Vedúci záverečnej práce:	Ing. Zuzana Gajdošová, PhD.

Bratislava 2023

Jakub Kulacs

Ekonomická univerzita v Bratislave
Národohospodárska fakulta

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Jakub Kulacs

Študijný program: financie, bankovníctvo a poisťovníctvo
(Jednoodborové štúdium, bakalársky I. st., denná forma)

Študijný odbor: 8. - ekonómia a manažment

Typ záverečnej práce: Bakalárska záverečná práca

Jazyk záverečnej práce: Slovenský

Sekundárny jazyk: Anglický

Názov: Finančný plán rodiny v podmienkach Slovenskej republiky

Anotácia: Rodinný rozpočet je finančný plán, v ktorom si rodina nastavuje limity na jednotlivé kategórie výdavkov, ktoré môžu minúť za určité obdobie. Cieľom záverečnej práce je zhodnotiť finančný plán slovenských domácností.

Vedúci: Ing. Zuzana Gajdošová, PhD.

Oponent: Ing. Erik Gogola

Katedra: KPOI NHF - Katedra poisťovníctva

Dátum zadania: 11.01.2022

Dátum schválenia: 14.01.2022

prof. Ing. Erika Pastoráková, PhD.

vedúci katedry

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že túto záverečnú prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol všetky použité zdroje a literatúru.

Miesto a dátum:

V Bratislave 5.5.2023

.....

vlastnoručný podpis

ABSTRAKT

KULACS, Jakub: *Finančný plán rodiny v podmienkach Slovenskej republiky*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra poisťovníctva. – Zuzana Gajdošová, Ing. PhD. – Bratislava: NHF EU, 2023, 43 strán.

Záverečná práca je vypracovaná na tému Finančný plán rodiny v podmienkach Slovenskej republiky. Cieľom záverečnej práce je zhodnotiť finančný plán slovenských domácností, porovnať ich finančnú a ekonomickú situáciu (spotrebu domácností) a zistiť prípadné rozdiely z roku 2018. Jednotlivé časti záverečnej práce boli zamerané na teoretické objasnenie problematiky (prvá kapitola). V druhej kapitole upresním ciele záverečnej práce, použité metodiky a metódy skúmania. V tretej kapitole uvidíme riešenia danej problematiky v roku 2023 - spotreby slovenských domácností a porovnanie so stavom z roku 2018 . V diskusií prednesieme aj ukázkový príklad na jednoduché vytvorenie finančného plánu s niekoľkými odporúčaniami.

Kľúčové slová:

rodina, finančný plán rodiny, domácnosť, spotreba domácností, finančné výdavky domácností, finančné príjmy domácností, investovanie domácností.

ABSTRACT

KULACS, Jakub: Financial plan of the family in the conditions of the Slovak Republic. – University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Insurance. – Zuzana Gajdošová, Ing. PhD. – Bratislava: NHF EU, 2023, 43 pages.

The final thesis is prepared on the topic Financial plan of the family in the conditions of the Slovak Republic. The final thesis aims to evaluate the financial plan of Slovak households, compare their financial and economic situation (household consumption) and find out any differences from 2018. Individual parts of the final thesis were aimed at theoretical clarification of the issue (first chapter). In the second chapter, I will specify the goals of the final thesis, used methodology and research methods. In the third chapter, we will see the solutions to the issue in 2023 - the consumption of Slovak households and a comparison with the situation in 2018. In the discussions, we will also present an example of the simple creation of a financial plan with a few recommendations.

Keywords:

family, financial plan of family, household, household consumption, household financial expenses, household financial income, household investment.

OBSAH

Úvod	8
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	10
1.1 Rodina	10
1.2 Finančný plán a spotreba domácností	12
1.2.1 Finančný plán rodiny.....	12
1.2.2 Tvorba finančného plánu rodiny	13
1.2.3 Príjmy domácností.....	14
1.2.4 Výdavky domácností.....	14
1.3 Investovanie	15
1.4 Finančná rezerva a úspory domácností	16
1.4.1 Inflácia.....	17
1.4.2 Šetrenie rodiny vo svojej domácnosti	18
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	21
3 Výsledky práce a diskusia	24
3.1 Základné informácie a charakteristika slovenských domácností	24
3.2 Peňažné príjmy slovenských domácností.....	27
3.3 Peňažné výdavky slovenských domácností	29
3.4 Úspory a investície slovenských domácností.....	30
3.5 Modelový príklad tvorby finančného plánu rodiny (za rok 2018).....	33
Záver	37
Odporúčania pre slovenské rodiny.....	38
Zoznam použitej knižnej literatúry	40
Zoznam použitých elektronických zdrojov.....	41
Zoznam použitých legislatívnych zákonov Slovenskej Republiky	43

Úvod

Spravovanie osobných financií často nemusí byť ľahká úloha, práve naopak. V niektorých domácnostiach to môže byť zdrvivúca úloha s neustálou potrebou vyrovnávať príjmy a výdavky. Je to ale nevyhnutná súčasť života každého jednotlivca a preto je dôležité neustále sa ňou zaoberať, pretože jej ignorovanie by mohlo viesť k nie malým, no kľudne aj životným problémom. Mnoho domácností nemá vypracovaný finančný plán a preto nemajú ideálny prehľad o svojom hospodárení či financiách. To môže byť spúšťací faktor k priveľkým výdavkom, respektíve nedostatku úspor, čo sťažuje prekonávanie neočakávaných udalostí a následných výdavkov domácnosti.

Jedným zo spôsobov, ako nadobudnúť úplnú kontrolu nad spotrebou vlastnej domácnosti je vytvorenie rodinného rozpočtu, inak povedané finančného plánu. To zahŕňa sledovanie pravidelných príjmov a výdavkov aby sme zistili kde a na čo sa peniaze mieniajú a aby sme identifikovali kritické oblasti. Kde je potrebné spraviť zmeny či možné škrtky. Stanovením finančných cieľov a následným dodržiavaním stanoveného rodinného rozpočtu môže domácnosť postupne zlepšovať svoju situáciu a približovať sa tak k želanej budúcnosti.

Do rodinného finančného plánovania môžu okrem rozpočtovania prispievať aj investície domácnosti a môžu zohrávať kľúčovú rolu pri ceste za finančne lepšou budúcnosťou. Domácnosti majú možnosť investovať do akcií, komodít, nehnuteľností či iných aktív, kde je v budúcnosti predpoklad rastu ich hodnoty. S investíciou je spojené príslušné riziko, no ak sa investuje rozumne, môže poskytnúť aj dlhodobé finančné výhody. Vo všeobecnosti platí, že riadenie výdavkov domácností vyžaduje neustálu pozornosť, úsilie a pravidelné aktualizovanie finančného plánu. Vytvorením rozpočtu, stanovením finančných cieľov v budúcnosti a prípadným investíciám majú domácnosti na dosah možnosť lepšie porozumieť svojim financiám a postupne pracovať na dosiahnutí dlhodobej finančnej stability.

Bakalárska práca sa bude venovať jednotlivým problematikám, ktoré sú spojené finančným plánom rodiny. Rodiny sú súčasťou domácností a preto sa budeme venovať aj spotrebe slovenských domácností a to aj vo výskume tejto práce. Práca je rozdelená na 3 časti. Prvá časť má poskytnúť čitateľovi teoretické východiská a pojmy, s ktorým budeme pracovať v rozsahu celej práce. V prvej kapitole sa budeme venovať pozorovaniu súčasnej finančno-ekonomickej situácii slovenských domácností a následné ju

budeme porovnávať so stavom v roku 2018. Toto obdobie dôkladne analyzujeme a následne porovnávame. Druhá kapitola sa bude venovať opisu cieľu záverečnej práce a vysvetlenie metodiky práce. Táto časť podrobne opíše kompletný priebeh práce. Na základe prvej kapitoly a výskumu tejto práce prednesieme odporúčania pre slovenské rodiny ako získať prehľad o financiách domácnosti, ako zlepšiť svoju finančnú situáciu, ako zefektívniť svoje mesačné príjmy a výdavky alebo vhodne nastaviť finančný plán.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

V prvej kapitole tejto práce zadefinujeme jednotlivé pojmy, ktoré je nutné spomenúť vzhľadom na riešenú problematiku. Ide o nasledovné pojmy: **rodina, finančný plán, spotreba domácností, investovanie, finančná rezerva a úspory domácností.**

1.1 Rodina

Pojem rodina je medzi nami už dlhé tisícročia a od jej ranných začiatkov sa dá považovať za základnú jednotku spoločnosti. Predstavuje teda prirodzené prostredie, kde prichádzajú na svet noví ľudia, ktorí v tomto sociálnom zoskupení spoznávajú svoju prirodzenosť. Taktiež je rodina miesto, kde má nový jedinec prostredie na svoj fyzický a psychický rozvoj.¹ Rodina má mnoho funkcií a v tejto práci sa budeme venovať tej *ekonomickej*.

V slovenskej legislatíve je nepriamo povedané, že rodina je malá sociálna skupina, tvorenú jednotlivcami spätými manželstvom, pokrvným príbuzenstvom, či možno aj adopciou. V rodine sa uplatňuje rodinné právo, ktoré definuje práva a povinnosti manželov - rodičov, či iných členov rodiny. V Slovenskej republike sa rodine a rodinnému právu venuje Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý v prvej časti „Základné zásady“, v článkoch 1 a 2 hovorí nasledovne: *„Rodina založená manželstvom muža a ženy je základnou bunkou spoločnosti. Spoločnosť všetky formy rodiny všestranne chráni. Manželstvo je zväzkom muža a ženy. Spoločnosť tento jedinečný zväzok všestranne chráni a napomáha jeho dobru. Manžel a manželka sú si rovní v právach a povinnostiach. Hlavným účelom manželstva je založenie rodiny a riadna výchova detí.“*² V novodobej svetovej spoločnosti môžeme v rôznych štátoch nájsť rozličné definície pojmu rodina vychádzajúcich hlavne zo zákonov konkrétneho národu, štátu.

Gabura (2012) konštatuje, že rodina, ako skupina spolunažívajúcich ľudí, prešla veľkým a veľmi dlhotrvajúcim vývojom. Počas tohto vývoja sme mohli pozorovať zmeny nielen v štruktúre rodiny, ale aj v zmene organizácie a funkcie rodiny. Pôvodný význam slova rodina znamenal, že rodinu tvorí spoločenstvo ľudí žijúcich pod jednou strechou, ktorí spolu hospodária, podliehajú jednej autorite, dodržujú určené pravidlá.

¹ JANIGOVÁ, E 2008. Rodina ako objekt i subjekt sociálnej spravodlivosti. Ružomberok: Pedagogická fakulta katolíckej univerzity, 2008. 67s. ISBN 978-80-8084-300-7.

² Zákon č. 36/2005 Z. z., Zákon o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupný na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/36/20170401>

Rodina a domácnosť nemusia vždy znamenať to isté. V domácnosti môžeme nachádzať jednu alebo viacero osôb, ktoré medzi sebou nie sú prepojené príbuzenskými vzťahmi. Ako bolo vyššie uvedené pojem rodina predstavuje úzku skupinu ľudí, ktorí sú medzi sebou príbuzní narodením, sobášom či prípadne adopciou. Každá takáto skupina tvorí konkrétnu, vlastnú domácnosť a presne týmto skupinám sa budeme venovať v rámci práce. Preto ďalej v práci budeme spomínať pojem rodina, aj pojem domácnosť.

Domácnosť môžeme zo sociologického pohľadu považovať ako „*fyzicky vymedzený inštitucionálny, obývaný a usporiadaný priestor, a zároveň skupín ľudí, ktorá ho obýva, spoločne v ňom hospodári a vykonáva rad spoločných činností na tento priestor.*“ (Musilová 1996 s. 218). Na druhej strane podľa Friedricha a Majovskej (2010) chápeme domácnosť z ekonomického hľadiska ako súbor fyzických osôb, ktoré prihliadajú len na svoju spotrebu a vyhľadávajú možnosti na trhu pre zaobstaranie užitočných alebo vzácnych statkov. Podľa Vlčeka (2005) sú domácnosti akési ekonomické jednotky, ktoré užívajú svoje príjmy, majú istý majetok a rozhodujú sa pre jednotlivé ekonomické rozhodnutia.

Domácnosť môžeme rozdeliť na cenzovú domácnosť, spoločne hospodáriacu domácnosť a bytovú domácnosť. Pod pojmom cenzová domácnosť rozumieme sociálny pohľad na kolektív ľudí, ktorí bývajú v spoločnom byte, v rámci jednej hospodáriacej domácnosti. Ide o základné chápanie domácnosti pri sčítaní ľudu. Spoločne hospodáriaca domácnosť je kolektív osôb prípadne rodín, ktoré spoločne spolunažívajú a hospodária a zároveň sa jednotlivo podieľajú na hospodárení. Môžeme povedať, že predpokladom na spoločne hospodáriacu domácnosť sú pravidelné, či trvalé jednotlivé príjmy členov domácnosti, ale aj pravidelné a trvalé spoločné výdavky. Poslednou domácnosťou je bytová domácnosť, ktorá je definovaná ako kolektív osôb trvalo spolunažívajúci v spoločnom byte bez ohľadu na ich príbuzenský vzťah alebo iný vzťah jednotlivých osôb.³

³ MORAVOVÁ, J., 1994. Sociální statistika. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze. ISBN 80-7079-508-5.

Schéma č.1: Rozdelenie domácností podľa Moravovej (1994).

Zdroj: vlastné spracovanie

1.2 Finančný plán a spotreba domácností

1.2.1 Finančný plán rodiny

Každá rodina pracuje s financiami pravidelne. Niektoré viac a niektoré menej. Vo svojej podstate uvažuje hlavne nad tým, aký veľký príjem dostane za určité obdobie tiež koľko peňazí bude musieť zaplatiť v tom istom období. V jednoduchosti porovnáva príjmy a výdavky. Na základe rozdielu výdavkov a príjmov môže dôjsť k záveru, pri ktorom má rodina možnosť zostaviť finančný plán. Ten môže byť jednoduchý (viď vyššie), ale môže v sebe zahŕňať mnoho viac faktorov ako napríklad poistenie, splátky úverov či leasingov, rôzne investície, rôzne typy sporenia, tvorenie rezervy a veľa ďalších.⁴

Vďaka zostaveniu finančného plánu môže rodina získať dôkladnejší prehľad o svojej finančnej situácii a dokáže zistiť, či je schopná nachádzať voľné (nevyužité) prostriedky, ktoré môžu slúžiť na úspory či tvorenie novej finančnej rezervy. Finančný plán

⁴ HORÁČKOVÁ, L. Sejděte se nad rodinným rozpočtem a dohodněte se, kde ušetřit. In idnes.cz [online]. 5.2.2011 Dostupné na: https://www.idnes.cz/finance/pojisteni/sejdete-se-nad-rodinnym-rozpocetem-a-dohodnete-se-kde-usetrit.A110125_1520711_vitezehru

nepredstavuje len samotnú analýzu rodinných financií, ale aj efektívny spôsob, akým sa dá naučiť správne hospodáriť s financiami a zdokonaľovať svoju finančnú gramotnosť.⁵ Podľa Cassona (1995) je umenie zarábať peniaze a múdro ich využívať práve to umenie, ktoré stojí za to, aby sme sa ho dobre naučili. V nasledujúcej časti si povieme niečo o tvorbe rodinného rozpočtu respektíve finančného plánu domácnosti.

1.2.2 Tvorba finančného plánu rodiny

Tvorba finančného plánu je vo svojej podstate jednoduchá záležitosť no v niektorých situáciách môže predstavovať zložitú vec. Pre vytvorenie finančného plánu rodiny je potrebné veľmi dôkladne identifikovať všetky príjmy a výdavky domácnosti za určité obdobie – zvyčajne kalendárny mesiac.

Na úvod pri tvorení rozpočtu domácností je treba zosumarizovať všetky svoje čisté príjmy. Ak niektorý z príjmov obdrží domácnosť za dlhšie časové obdobie, je potrebné si tento príjem rozpočítať na mesačný príjem. Po sčítaní všetkých položiek dostaneme maximálne príjmy domácnosti. Ďalší krok je zosumarizovanie si všetkých výdavkov. Znova sa treba dôkladne zamyslieť nad všetkými pravidelnými aj nepravidelnými platbami. Po sčítaní všetkých položiek vznikne výdavková stránka rozpočtu. Následne treba spraviť rozdiel príjmov a výdavkov. Ak vznikne plusová hodnota, domácnosť získava zdroje na vznik úspor či možných investícií. Naopak, ak nám po rozdiely vyjde záporná hodnota, treba hľadať vhodné spôsoby ako znížiť rôzne druhy výdavkov, prípadne hľadať spôsob ako zvýšiť svoj príjem. Pri zápornom výsledku porovnania dvoch strán finančného plánu je potrebné si uvedomiť, že pokiaľ sa nejedná o plusovú hodnotu tak domácnosť začína žiť na dlh a to znamená, že je nútená vyhľadať finančné zdroje či už od známych, alebo od rôznych finančných organizácií. Vo finančnom pláne si tiež treba výdavky domácností rozdeliť na hlavné a vedľajšie a usilovať sa hľadať lacnejšie alternatívy k drahým komoditám, respektíve nemíňať peniaze bezúčelovo. V poslednom rade je potrebné finančný plán neustále aktualizovať, pravidelne ho prehodnocovať či prispôbovať aktuálnej životnej situácii rodiny.⁶

⁵ NOVOTNÝ, R. Jak zvládnout rodinný rozpočet. In investujeme.cz [online]. Praha. 31.5.2009. Dostupné na: <https://www.investujeme.cz/clanky/jak-zvladnout-rodinny-rozpocet/>

⁶ NOVOTNÝ, R. Rodinný rozpočet: Jak vytvořit svůj rozpočet?. In měsec.cz [online]. Praha. 31.3.2007. Dostupné na: <https://www.mesec.cz/clanky/rodinny-rozpocet-jak-vytvorit-svuj-rozpocet/>

1.2.3 Príjmy domácností

Príjmy domácností môžeme rozdeliť na aktívne a pasívne príjmy. Medzi aktívne príjmy domácností patria napríklad mzdy z riadnych zamestnaní, zárobky z brigád či zisk z podnikania. K pasívnym príjmom môžeme zaradiť úroky z kapitálového majetku (cenné papiere, vkladné knižky, atď.), úroky zo sporení či investícií, sociálne a iné dávky, výživné a príjmy z prenájmu.⁷

1.2.4 Výdavky domácností

Ako som spomínal vyššie, **výdavky domácností** môžeme rozdeliť na nevyhnutné výdavky a vedľajšie (luxusné) výdavky. Nevyhnutné výdavky sú všetky platby, ktoré slúžia na dosiahnutie dôstojného života členov rodiny, aby uspokojili základné potreby človeka. Pri tomto druhu výdavkov a ich vzostupe ceny sa využíva dôchodkový efekt domácností. Patria sem: splátky nájomného, úverov, leasingov a hypoték; poplatky (poistenie, pripoistenia, bankové poplatky, poplatky operátorovi); energie (platby za elektrinu, plyn a vodu); výdavky na zdravotnú starostlivosť; potraviny.⁸

Podľa Cassona (1995) by každý jednotlivec mal vedieť jednu veľmi dôležitú zákonitosť o využívaní peňazí: nakupovať iba toľko, koľko si môže aj reálne dovoliť. To, čo si myslí, že si môže dovoliť, dokáže byť často úplne odlišné od toho, čo si aj naozaj môže dovoliť. Okrem nevyhnutných výdavkov poznáme aj vedľajšie tzv. luxusné výdavky. Tu sa využíva hlavne substitučný efekt⁹ domácností pri raste cien týchto výdavkov. Patria sem napríklad: fajčenie či alkohol, stravovanie v reštauráciách, tvorba finančnej rezervy, platby na sporenie, záujmové aktivity, kupovanie nepotrebných vecí (oblečenie, darčeky, zariadenia, vybavenie domácnosti), cestovanie a mnoho iného (Novotný, 2009).

⁷ČERNEGOVÁ, A. Aktívne a pasívne príjmy fyzickej osoby. In podnikajte.sk [online]. 27.5.2019. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/aktivne-a-pasivne-prijmy-fyzickej-osoby>

⁸NOVOTNÝ, R. Jak zvládnout rodinný rozpočet. In investujeme.cz [online]. Praha. 31.5.2009. Dostupné na: <https://www.investujeme.cz/clanky/jak-zvladnout-rodinny-rozpocet/>

⁹Je to efekt, ktorý nastáva v prípade, že sa cena produktu zvýši prípadne zníži. Spotrebiteľia majú preto sklon tento produkt spotrebúvať viac respektíve menej alebo siahnu po inej lacnejšej alternatíve (<https://banky.sk/substitutny-efekt-cenovej-zmeny-substitution-effect-of-a-price-change/>)

Tabuľka č. 1 Príjmy a výdavky domácností

PRÍJMY DOMÁCNOSTI		VÝDAVKY DOMÁCNOSTI	
<i>aktívne príjmy</i>	<i>pasívne príjmy</i>	<i>nevyhnutné výdavky</i>	<i>luxusné výdavky</i>
mzdy zo zamestania	kapitálový majetok	potraviny a nápoje	reštaurácie
podnikanie	úspory a investície	výdavky na bývanie	voľnočasové aktivity
brigády a dohody	prenájom	výdavky na dopravu	nepotrebné veci
		školné	cestovanie
		oblečenie	fajčenie a alkohol
		úvery, leasingy, hypotéky	

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Novotného (2009).

1.3 Investovanie

Pod pojmom investovanie rozumieme aktivitu, ktorá predstavuje vzdanie sa istého objemu peňazí (voľného kapitálu), ktorý môže byť využitý na uspokojenie aktuálnych potrieb, no za účelom dosiahnutia zisku v budúcnosti. Investovanie predstavuje akúsi výmenu peňažných prostriedkov a na určitú dobu a za rôzne aktíva prostredníctvom obchodu. Počas doby investovania sa hodnota zakúpeného aktíva neustále mení a teda zainvestované finančné prostriedky môžu stúpať alebo klesať na hodnotu.¹⁰

O investíciách môžeme hovoriť ako o dobrovoľnom obetovaní finančných prostriedkov, ktorých hodnotu poznáme v súčasnosti. Dôvod tejto investície je získanie vyššej hodnoty investovaných finančných prostriedkov hoci ich budúca hodnota nie je istá. Ďalej môžeme investície rozdeliť na dve kategórie: reálne a finančné investície. Reálne investície predstavujú napríklad nákup pozemkov alebo nehnuteľností. Finančné investície sa realizujú na finančných trhoch napríklad nákupom komodít a cenných papierov, dlhopisov a rôznych iných aktív.¹¹

S investovaním vždy prichádzajú určité riziká, ktoré môžu mať rôzne druhy a podoby. Lehmann (2007) spomína najväčšie riziká spojené s investovaním, ktorým sa pravdepodobne nevyhne žiaden investor a to hlavne: riziko zmeny úrokových mier, politické riziko, inflačné riziko, riziko finančného systému či narušenia trhu - teroristickými alebo vojnovými útokmi. Na to aby mohol človek zainvestovať potrebuje istý finančný obnos peňazí. Jeden zo spôsobov ako spomínané financie nadobudnúť je sporenie.

¹⁰ KOVALČÍKOVÁ, Z., SMOROŇ, L. a R. STREŇK, 2011. Základy finančnej gramotnosti. 1. vyd. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum. ISBN 978-80-8052-375-6.

¹¹ REJŇUŠ, O., 2010. Peňažní ekonomie: finanční trhy. 5. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM. ISBN 978-80-214-4044-9.

1.4 Finančná rezerva a úspory domácností

Finančná rezerva rodiny predstavuje určitú čiastku peňazí, ktorá bola vytvorená pre prípad, kedy nastanú neočakávané životné udalosti alebo situácie, ktoré môžu dostať rodinu do určitých finančných problémov. Môžu to byť situácie ako nečakaný vážny zdravotný úraz, ktorý môže vyradiť člena rodiny z práce na dlhšie obdobie alebo sa môže v domácnosti pokaziť jeden z drahších elektrospotrebičov, či auto. Práve prostredníctvom finančnej rezervy by mala rodina byť schopná čeliť takýmto neočakávaným výdavkom bez väčších problémov.

Podľa Pavlíka (2012) závisí výška finančnej rezervy od viacerých faktorov, no tým najdôležitejším je podľa neho sledovanie výšky všetkých mesačných príjmov a mesačných výdavkov. Odporúčaná výška ideálnej finančnej rezervy je suma zodpovedajúca výške trojmesačných až šesťmesačných bežných výdavkov rodiny. Vhodné je priebežne aktualizovať finančný plán a následne upraviť výšku odloženej časti z každej výplaty. Z pohľadu uchovania hodnoty peňazí je možné zvoliť rôzne spôsoby ako, a kde uložiť peniaze z finančnej rezervy. Držať tieto peniaze na bežných účtoch alebo doma v hotovosti sa v momentálnej dobe veľmi neoplatí. Peniaze by totiž postupom času strácali na hodnote dôsledkom inflácie. Preto sa môže javiť ako výhodnejší spôsob uložiť spomenuté peniaze niekde, kde sa ich hodnota bude aspoň trochu zhodnocovať a tým sa aspoň čiastočne ochráni pred infláciou.

Jedným zo spôsobov, ako bezpečne odložiť peniaze je uložiť tieto prostriedky na tzv. termínovaný vklad. Jedná sa o v podstate bežný účet, ktorý slúži na zhodnocovanie peňazí s fixnou čiastkou vkladu a ktorý podlieha ochrane vkladov podľa zákona č. 118/1996 Z. z. o ochrane vkladov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Z pravidla sa ponúka z vyššou úrokovou sadzbou než na sporiacich účtoch. Dôvodom je, že peniaze na termínovaných vkladoch sú viazané na určitý čas. Klient sa totiž zaväzuje, že s týmito peniazmi nebude určitú dobu disponovať. Ak sa tento záväzok poruší a klient sa rozhodne vybrať peniaze z vkladu, banka si za to bude účtovať pokutu vo výške dohodnutej v podpísanej zmluve.¹²

Beňová (2007) hovorí, že doba viazanosti termínovaného vkladu sa môže pohybovať od jedného týždňa až po niekoľko rokov. Pri terminovaných vkladoch sa tiež rozhoduje medzi vkladmi s dohodnutými termínmi splatnosti alebo dohodnutou výpovednou lehotou.

¹² Zákon č. 118/1996 Z. z. o ochrane vkladov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Dostupný na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1996/118/> doplnený o Fond ochrany vkladov. Dostupný na: <https://fovsr.sk/>

Prípadne sa môže jednáť aj o termínovaný vklad kombinovaný (s dohodnutou splatnosťou aj dohodnutou výpovednou lehotou).

Ďalším možným spôsobom je uloženie prostriedkov na sporiace účty. Sporiace účty sa zakladajú na dobu neurčitú a zákazník má možnosť vkladať ďalšie prostriedky bez obmedzenia množstva a doby, kedy chce tieto prostriedky vložiť. Práve to je hlavný rozdiel od termínovaného vkladu.¹³ V slovenskej legislatíve sa definuje takéto sporenie buď ako prijímanie vkladov od stavebných sporiteľov, alebo ním môže byť poskytovanie úverov stavebným sporiteľom zo zdrojov fondu stavebného sporenia. Účelom je financovanie bytových potrieb z účelovo vytvorených finančných prostriedkov vo fonde stavebného sporenia¹⁴. Teda aj stavebné sporenie môže predstavovať spôsob uloženia finančnej rezervy. Platí to napríklad pre rodiny, ktoré ešte bývajú u svojich rodičov alebo v prenajatých bytoch a jedného dňa by si chceli zabezpečiť svoje vlastné bývanie.

1.4.1 Inflácia

Inflácia zohráva dôležitú úlohu v dnešnej celosvetovej trhovej ekonomike a je úzko spätá s investíciami domácností. Vo svojej podstate ide o rast cien tovarov a služieb, ku ktorým dochádza podľa okolností trhu. Ceny niektorých tovarov na trhu klesajú, iné rastú. Netreba ale zabúdať, že k inflácií dochádza až vtedy, keď ceny tovarov a služieb rastú vo všeobecnosti. V jednoduchosti a z pohľadu domácností povedané, za tú istú sumu kúpime menej tovarov a služieb zajtra, ako sme si mohli kúpiť dnes.

Každá domácnosť je unikátna z pohľadu jej spotreby. To znamená, že každá domácnosť využíva svoje príjmy a použije ich na iné účely. Na jednej strane máme domácnosti kde člen/členovia fajčia, na druhej máme nefajčiarov. Na základe celkových priemerných nákupných zvyklostí všetkých domácností sa určuje váha rôznych produktov a služieb pri meraní inflácie. Pri meraní inflácie sa zohľadňujú všetky tovary a služby, ktoré domácností spotrebovávajú¹⁵: predmety bežnej spotreby (cigarety, pohonné hmotné látky, drogéria, atď.), predmety dlhodobej spotreby (automobil, televízor, chladnička atď.), služby

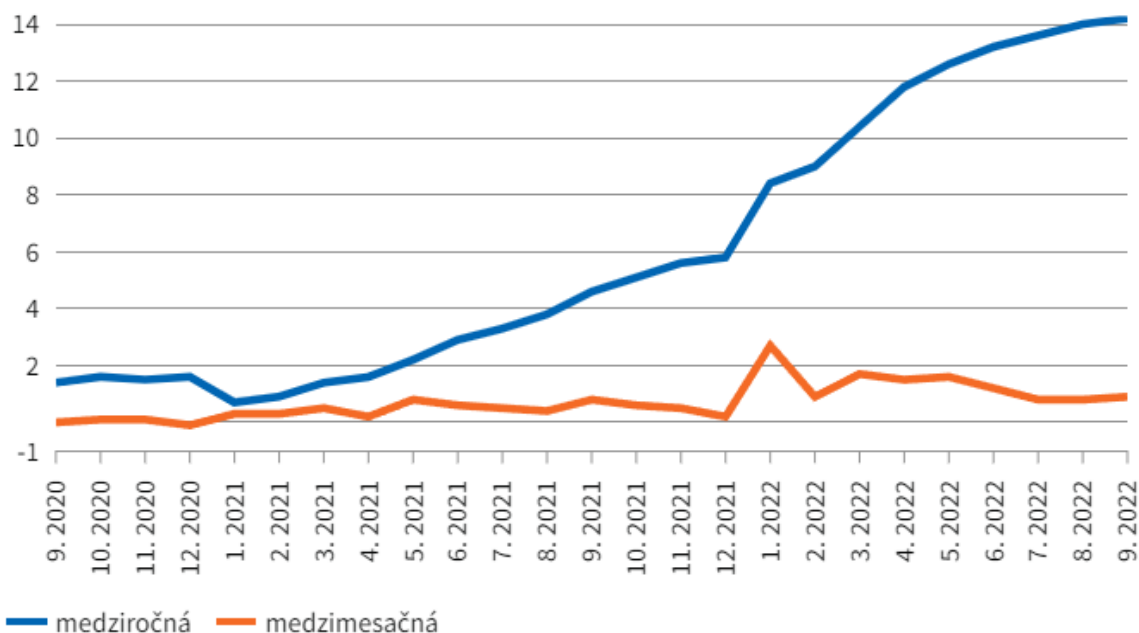
¹³ HANKOCIOVÁ, M. a kol. 2008. Škola rodinných financií. Trenčín: Nadácia pre deti Slovenska, 2008. 87 s. ISBN 978-80-89403-03-5

¹⁴ Zákon č. 310/1992 Z. z. o stavebnom sporení v znení neskorších predpisov a Zákon č 618/2002 Z. z. Dostupný na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2002/618/20021108>

¹⁵https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/what_is_inflation.sk.html?fbclid=IwAR1BFLmPlu9yBAGYxR865LvzG2uWmzMxZvKV-fW9xgf5yaWfhaoPCq9wd34

(reštaurácie, návšteva kozmetičky atď.). Rodiny na Slovensku pracujú s infláciou v podstate neustále. Hladina inflácie v septembri roku 2022 dosiahla 14,2% a od tohto bodu ešte rástla.

Graf č.1: Inflácia – vývoj spotrebiteľských cien v Slovenskej Republike (podľa národnej metodiky) v percentách

Zdroj: Štatistický úrad SR - www.slovak.statistics.sk (Inflácia – indexy spotrebných cien v septembri 2022)

Investovanie sa tiež môže javiť, tiež ako dobrý spôsob uchovania hodnoty peňazí spojený s finančnou rezervou. No pri investovaní je nevyhnutné pamätať si, že hovoríme o dlhodobom procese z hľadiska zhodnotenia vloženého kapitálu. Väčšina ekonomických odborníkov radí posielat' svoje investície do podielových fondov, kde sa dá začať investovať už od malých čiastok. Treba tiež počítať s tým, že hodnoty rôznych aktív, do ktorých môže človek investovať, závisia od mnohých faktorov a udalostí, dejúcich sa vo svete. Preto ak nastane situácia, kedy je rodina nútená využiť zdroje z finančnej rezervy a svetová ekonomika je napríklad v recesii, môže mať rodina k dispozícii menšiu finančnú čiastku ako reálne investovala.

1.4.2 Šetrenie rodiny vo svojej domácnosti

Šetrenie je veľmi aktuálna téma slovenských domácností v dobe, kedy ceny energií dosiahli svoje historické maximá. Ceny elektrickej energie začiatkom posledného štvrt'roka roku 2022 rástli a historicky dosahujú vysoké hodnoty. Dôvodom môže byť aj svetová ekonomika, ktorá sa nachádza v recesii, ale aj spôsob, akým Slovenská republika hospodári s elektrickou energiou vyrobenou na jej území.

Niektoré slovenské rodiny musia preto vo svojich domácnostiach uskutočňovať opatrenia na zníženie spotreby energie, aby zredukovali následok krízy a platenie vyššej sumy za energiu ako boli v minulosti zvyknuté. Vymeniť staré elektrické a plynové spotrebiče za nové je síce omnoho efektívnejšie, ale na druhej strane finančne náročnejšie. Nie každá domácnosť si to môže dovoliť a preto by sme radi poukázali na skupinu veľmi jednoduchých, no za to účinných spôsobov, ako sa dá znížiť spotreba energie a teda znížiť výdavky na fungovanie domácností.

V kuchyni môžeme napríklad variť na nižších teplotách s prikryvkami, čo môže ušetriť až 20% energie a varenie v tlakových hrncoch až 50% energie.¹⁶ Zohrievať vodu na cestoviny môže byť úspornejšie v rýchlovarnej kanvici, pokiaľ je v domácnosti len elektrický varič. Elektrické zariadenia, ktoré majú pohotovostný režim ale nepoužívajú sa, je lepšie pri nevyužívaní vypnúť.¹⁷ Správne umiestnenie chladničky a mrazničky v domácnosti môže mať tiež pozorovateľný efekt – čo najďalej od sporáku, ktorý pri zapnutí svojím teplom zvyšuje výkon chladiaceho systému zariadenia. V našich kúpeľniach môžeme namiesto kúpania vo vani využívať radšej sprchovanie a sledovať si čas sprchovania.¹⁶ Pri sušení oblečenia netreba bielizeň vysušiť úplne – následne netreba používať na žehličke naparovanie, čo sa ukáže na zníženej spotrebe energie.¹⁸

V letných mesiacoch stačí využívať klimatizáciu len na teplotu, ktorá nepresahuje teplotný rozdiel vnútornej a vonkajšej teploty o viac ako 5/6 stupňov. Výmena žiaroviek v domácnosti za LED žiarovky je z pohľadu spotreby energie dôležitá. Každý jeden znížený stupeň Celzia na termostate môže ušetriť až 6% energie v domácnosti a ideálne je udržiavať vlhkosť v domácnosti medzi 50-60% - pri vyššej vlhkosti vzduchu stačí kúriť menej. Počas dovolenky alebo situáciách kedy rodina opúšťa svoju domácnosť netreba vypínať kúrenie – drahšie je vykúriť studenú domácnosť pri návrate ako udržiavať zníženú teplotu (16-18°C).¹⁶ Pri domoch so záhradou je lepšie si zriadiť nádoby na zachytenie dažďovej vody, ktorá sa môže následne použiť namiesto pitnej vody na polievanie úrody. Spôsobov ako redukovat

¹⁶ Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky. Šetríme. In www.economy.gov.sk. Bratislava. Dostupné na: <https://www.economy.gov.sk/setrime>

¹⁷ Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. In www.enviroportal.sk. Bratislava. Dostupné na: <https://www.enviroportal.sk/clanok/radime-setrenie-energie-a-vody-v-domacnosti-setri-prirodu-aj-domaci-rozpocet>

¹⁸ Východoslovenská energetika a.s. (VSE). In www.vse.sk. Košice. Dostupné na: <https://www.vse.sk/web/sk/vse/aktuality/tipy-na-setrenie-v-domacnosti>

spotrebu energie a následne tvoriť úspory je nespočetne veľa. Aj vďaka úsporám z energie môžu domácnosti jednoduchšie tvoriť finančné rezervy.

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Hlavným cieľom záverečnej práce je vďaka nadobudnutým teoretickým poznatkom zhodnotiť finančný plán rodiny v podmienkach Slovenskej republiky. Na dosiahnutie hlavného cieľa práce bolo nevyhnutné vymedziť čiastkové ciele praktickej časti nasledovne:

1. Zozbieranie relevantných informácií z knižných, elektronických zdrojov a slovenských zákonov, ktoré poslúžili na zadefinovanie základných teoretických pojmov a následne ich zadefinovať a vysvetliť. Išlo o nasledovné pojmy: *rodina, finančný plán a spotreba domácností, investovanie, finančná rezerva a úspory domácností*
2. Získať potrebnú, relevantnú databázu a informácie o spotrebe domácností v roku 2018, ktorá je nevyhnutná pre výskum tejto práce.
3. Získať potrebnú, relevantnú databázu a informácie o spotrebe domácností v roku 2023, ktorá je nevyhnutná pre výskum tejto práce.
4. Porovnať získané databázy a informácie o spotrebe domácností za jednotlivé obdobia.
5. Analyzovať získané dáta a následne zadefinovať jednotlivé rozdiely medzi sledovanými obdobiami.
6. Vypracovať jednoduchú ukážku na vytvorenie finančného plánu rodiny v podmienkach Slovenskej republiky v roku 2018.
7. Vypracovať záver, ktorý bude hodnotiť analýzu dát výskumu tejto práce. Súčasťou tejto časti sú aj odporúčania pre slovenské domácnosti získaných na základe teoretických poznatkov a výsledkov výskumu.

Potrebné dáta na porovnanie so súčasným stavom, z roku 2018 sme získali z ústredného orgánu štátnej správy – Štatistického úradu Slovenskej republiky a Národnej banky Slovenska a ich databáz. Náš následný prieskum sme založili práve na týchto dátach a preto tvoria akúsi základňu vo výskume. Dáta za rok 2023 sme zhromažďovali pomocou internetového dotazníka vytvoreného v platforme MS Forms. Dotazník sme zdieľali od začiatku marca do začiatku apríla v roku 2023 - zdieľaním na sociálnych sieťach, zdieľaním medzi blízkymi osobami a známymi a taktiež aj osobným kontaktom. Dotazníkový prieskum sa skladal z osemnástich otázok. Zozbierané dáta sme vyhodnocovali dôkladnou analýzou, ktorej výsledky sme zobrazili v grafoch a tabuľkách. Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo 326 respondentov, kde jeden respondent predstavoval jednu slovenskú domácnosť. Po ukončení zhromažďovania odpovedí od respondentov sme zredukovali vzorku respondentov z dôvodu uchovania vyváženosti odpovedí a čo najväčšej relevantnosti výskumu. Zo vzorky sme vyradili deti od narodenia po dovŕšenie pätnásteho roku života a

starobných dôchodcov. Taktiež sme odstránili nerelevantné odpovede a tiež odpovede, ktorých podľa veku respondentov bolo nepomerne viac v porovnaní s ostatnými vekovými kategóriami respondentov - čím by bola narušená veková vyváženosť respondentov.

Dostali sme teda vzorku ekonomicky aktívnych domácností. Po odstránení nerelevantných odpovedí, ktoré predstavovali 39,6% (129 odpovedí), nám ostala vzorka 194 domácností, s ktorá bola podľa ekonomického postavenia prednostu domácnosti rozdelená takto: 81,4% (158 respondentov) tvorili domácnosti prednostu pracujúceho v zamestnaní, 10,8% (21 respondentov) boli domácnosti prednostu samostatne zárobkovo činného. Ostatné domácnosti predstavovali 7,7% (15 respondentov). Priemerný počet ľudí pripadajúcich na jednu domácnosť je 3,35 osoby (3,32 osôb u zamestnancov a 3,67 osôb u podnikateľov). Nevyhnutné je poznamenať, že dáta boli selektované na základe prednostu domácnosti a tým je člen rodiny, ktorého príjem tvorí hlavnú časť príjmov domácnosti.

Rodina a domácnosť nemusia vždy znamenať to isté. V domácnosti môžeme nachádzať jednu alebo viacero osôb, ktoré medzi sebou nie sú prepojené príbuzenskými vzťahmi. Ako bolo vyššie uvedené pojem rodina predstavuje úzku skupinu ľudí, ktorí sú medzi sebou príbuzní narodením, sobášom či prípadne adopciou. Ako už vieme, každá takáto skupina tvorí konkrétnu, vlastnú domácnosť a presne týmto skupinám sa venujeme. Cieľom tejto práce je zhodnotiť finančný plán slovenských domácností a s tým úzko spojenú spotrebu slovenských domácností. Preto pracujeme aj s pojmom domácnosť. Ďalší fakt je ten, že relevantné dáta, ktoré sme získali zo Štatistického úradu boli práce o domácnostiach ako aj celý realizovaný výskum, z ktorého sme čerpali.

V bakalárskej práci sme použili viaceré metódy skúmania. Pre spracovanie tejto záverečnej práce bolo nevyhnutné dôkladne zmapovanie skúmanej problematiky a to hlavne z odbornej literatúry, relevantných internetových článkov a zákonov Slovenskej republiky. Na zostavenie a definovanie jednotlivých častí v prvej kapitole, ktoré spoločne vysvetľujú skúmanú problematiku finančný plán rodiny a spotreba domácností, sme využili metódu abstrakcie.

V druhej kapitole tejto práce sme na zostavenie čiastkových cieľov použili metódu dedukcie. Táto kapitola predstavuje podrobný opis postupu pri spracovaní tejto bakalárskej práce a môže slúžiť na zhodnotenie tejto práce či prípadne môže dôkladne poslúžiť budúcemu čitateľovi, ktorý sa rozhodne zrealizovať rovnaký výskum. V tejto kapitole sú

vymenované jednotlivé použité metódy skúmania a taktiež podrobný opis realizácie dotazníkového prieskumu. Taktiež je tu zhrnutý rozdiel medzi rodinou a domácnosťou.

Ďalej sme zrealizovali dotazníkový výskum metódou kvantitatívneho prieskumu cez už spomenutú platformu MS Forms. Dáta z roku 2018 sme vyhľadali na portáli Štatistického úradu Slovenskej republiky (statistics.sk) – konkrétne išlo o elektronický dokument vydaný s názvom *Príjmy, výdavky súkromných domácností SR za rok 2018*. V tomto dokumente sú prezentované údaje odhadnuté simuláciou mikro-údajov výberového zisťovania rodinných účtov za rok 2014 pomocou dostupných externých informácií, prognóz a kvalifikovaných odhadov vybraných demografických, sociálnych a ekonomických ukazovateľov za rok 2018. Sledovaných bolo 4785 domácností, z ktorých väčšina predstavovala domácností zamestnancov.

Po zozbieraní potrebných databáz sme dáta porovnali a analyzovali. Na vypracovanie jednotlivých podkategórií výsledkov práce sme využili metódu indukcie a komparácie. Výsledky jednotlivých častí tejto práce porovnávajú rozdiely medzi sledovanými obdobiami 2018 a 2023. Z porovnania vychádza následná analýza v podobe komentára, ale aj grafov a tabuliek pre zlepšenie prehľadnosti výsledkov.

Modelový príklad je vypracovaný z databázy Štatistického úradu Slovenskej republiky (DATAcube) s názvom *Peňažné príjmy súkromných domácností v členení podľa ekonomického postavenia prednostu domácnosti v zamestnaní a základná štruktúra čistých a peňažných výdavkov súkromných domácností podľa účelu použitia v členení podľa ekonomického postavenia prednostu domácnosti*. Modelový príklad slúži na jednoduché pochopenie *tvorby* finančného plánu rodiny.

Záver práce sme vypracovali metódou syntézy. Táto časť práce opisuje priebeh záverečnej práce a hodnotí výsledky vyplývajúce z analýzy a výskumu práce. Súčasťou záveru tejto práce sú odporúčania pre slovenské rodiny, ktoré sme vypracovali na základe teoretických poznatkov, ktoré sú uvedené v prvej kapitole.

Táto práca poskytuje cenné informácie pre tvorcov politik, finančné inštitúcie a predovšetkým slovenské rodiny a ich domácnosti, aby zvolili najlepšiu možnú cestu vzhľadom na ich finančné podmienky a aby mohli prijímať adekvátne či zodpovedné finančné rozhodnutia a postupne zlepšovať svoju finančnú situáciu.

3 Výsledky práce a diskusia

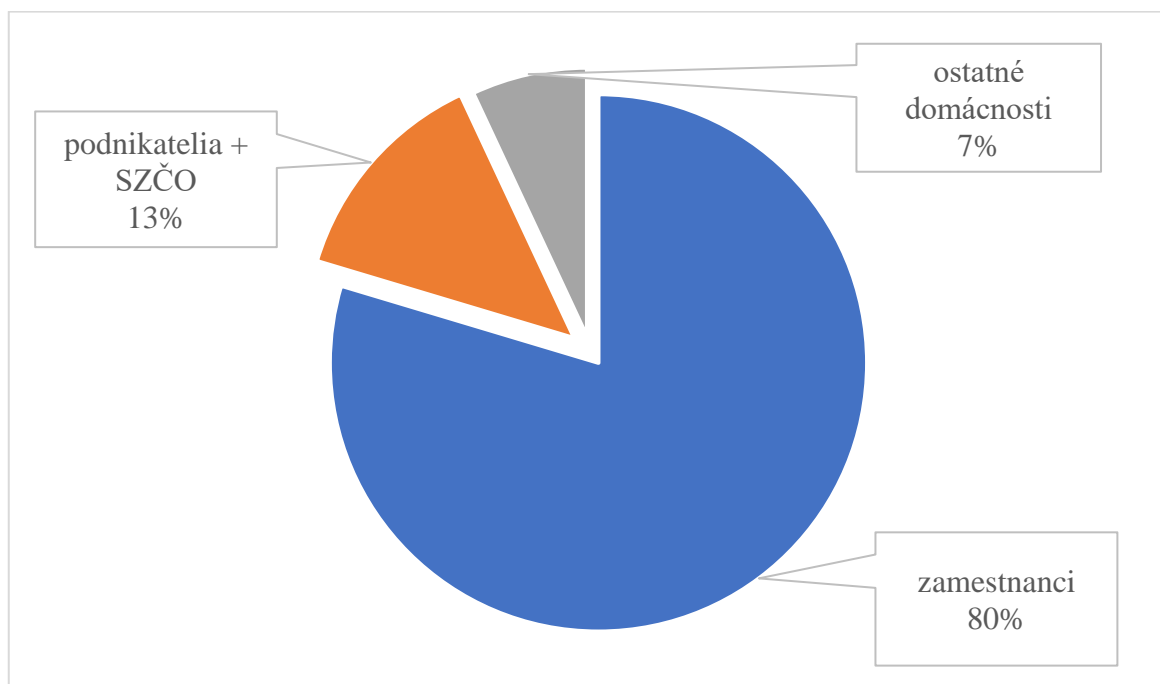
V tejto časti sa budeme venovať viacerým podkategóriám spotreby domácností, a preto bude každý odsek venovaný jednotlivej časti. Základné informácie a charakteristika slovenských domácností - spomenieme základné informácie o sledovaných domácnostiach za rok 2018 a 2023. Peňažné príjmy a peňažné výdavky slovenských domácností – tu poukážeme na výšku príjmov a výdavkov slovenských rodín a jednotlivé rozdelenie. Úspory a investície slovenských domácností – tu sa povenujeme schopnosti slovenských rodín usporiť či investovať. Odporúčania pre slovenské domácnosti a finančný plán slovenských domácností – jednoduché a účinné zlepšenie vedenia rodinných financií.

3.1 Základné informácie a charakteristika slovenských domácností

V roku 2018 Štatistický úrad sledoval 4785 domácností a v rámci ekonomického postavenia boli rozdelené nasledovne: zo 4785 respondentov bolo 52% (2471 domácností) pracujúcich v zamestnaní, 9% (416 domácností) bolo samostatne zárobkovo činných (podnikatelia alebo živnostníci) a 35% (1682 domácností) starobných dôchodcov. Pre účely nášho výskumu sme museli zredukovať vzorku respondentov. Po odčítaní detí, dôchodcov a nezaradených respondentov sme očistili vzorku na ekonomicky aktívne domácnosti t.j. 3103 domácností. V očistenej vzorke nám v 2471 domácnostiach (80%) pracoval prednosta¹⁹ v zamestnaní a v 416 domácnostiach (13%) vykonával prednosta samostatnú zárobkovú činnosť. Ostatné domácnosti predstavovali zvyšných 7% (216). Priemerný počet osôb za rok 2018 pripadajúci na jednu domácnosť bol 3,25 osoby pri zamestnancoch a 3,46 osoby pri domácnostiach podnikateľov.

¹⁹ Prednosta je člen rodiny, ktorý je živiteľ rodiny, pretože jeho príjmy prevyšujú príjmy ostatných členov domácnosti.

Graf č.2: Rozloženie domácností podľa ekonomického postavenia prednostu v roku 2018

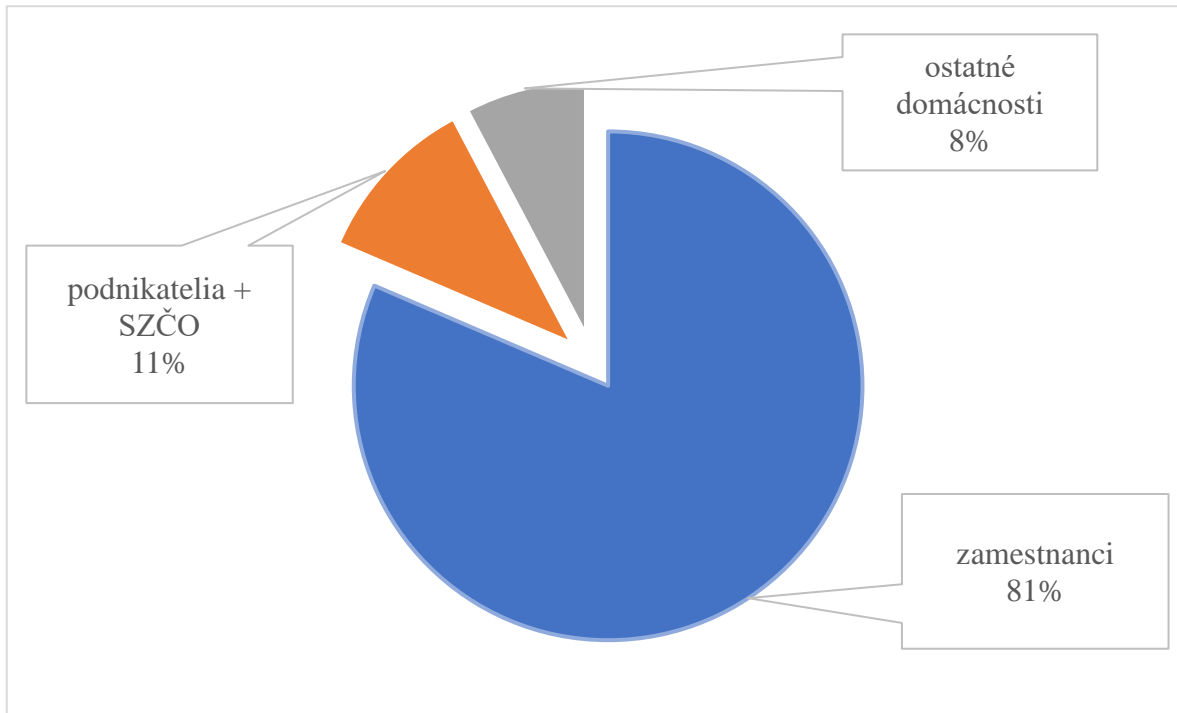

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov Štatistického úradu SR

Po ukončení prijímania odpovedí sme zhromaždili 326 odpovedí, z toho respondenti v kategórii starobní dôchodcovia a deti pred dovŕšením pätnásteho roku tvorili zanedbateľnú časť - menej než jedno percento (traja). Po odstránení nerelevantných odpovedí²⁰, ktoré predstavovali 40% (129 respondentov), nám ostala vzorka 194 domácností, ktorá bola podľa ekonomického postavenia domácnosti rozdelená takto: 81% (158) tvorili domácnosti prednostu pracujúceho v zamestnaní, 11% (21 respondentov) boli domácnosti prednostu samostatne zárobkovo činného. Ostatné domácnosti zúčastnené na prieskume – brigádnici, predstavovali 8% (15 respondentov). Priemerný počet ľudí pripadajúcich na jednu domácnosť v roku 2023 je 3,35 osoby (3,32 osôb u zamestnancov a 3,67 osôb u podnikateľov).

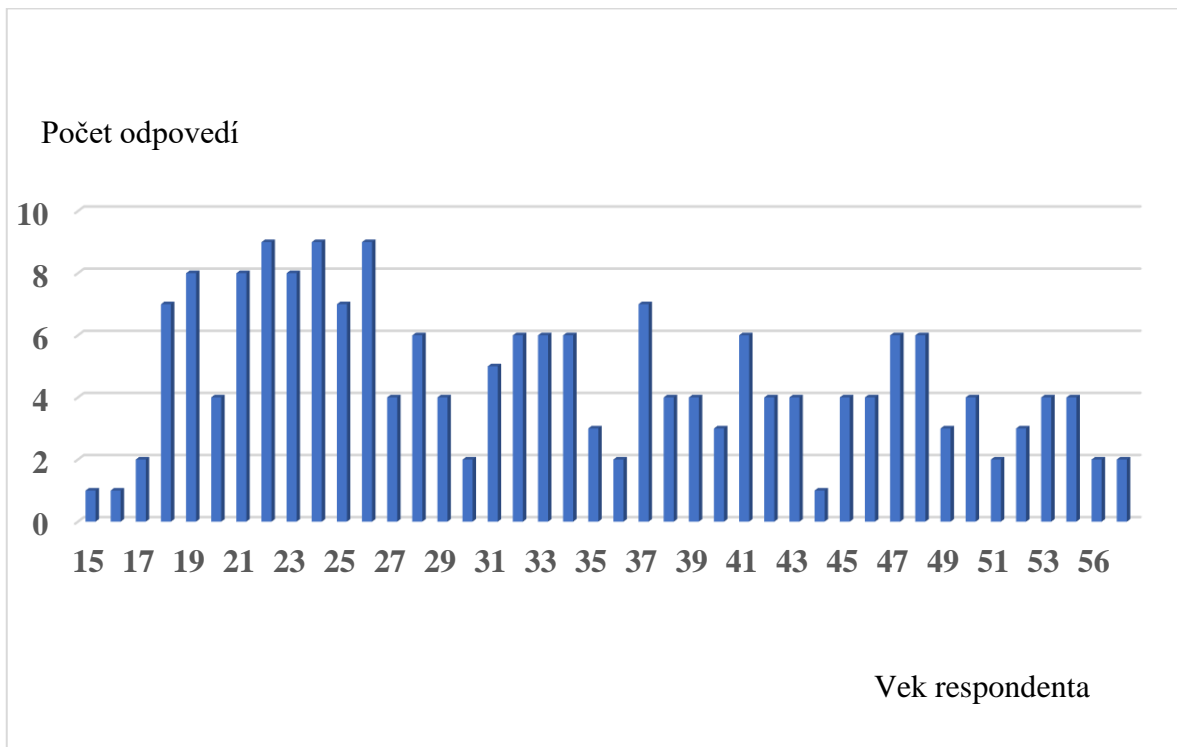
²⁰ Nerelevantné odpovede predstavujú odpovede, ktoré nebolo možné započítať do prieskumu a to z viacerých dôvodov. Boli to napríklad odpovede, ktoré neboli logicky zodpovedané respektíve nedávali zmysel. Potom som za nerelevantné odpovede považoval domácnosti jednej osoby a také odpovede, ktoré boli nesprávne zadané z dôvodu nesprávneho pochopenia otázky v dotazníku.

Graf.3: Rozloženie domácnosti podľa ekonomického postavenia prednostu z výsledkov dotazníkového prieskumu v roku 2023

Zdroj: vlastné spracovanie

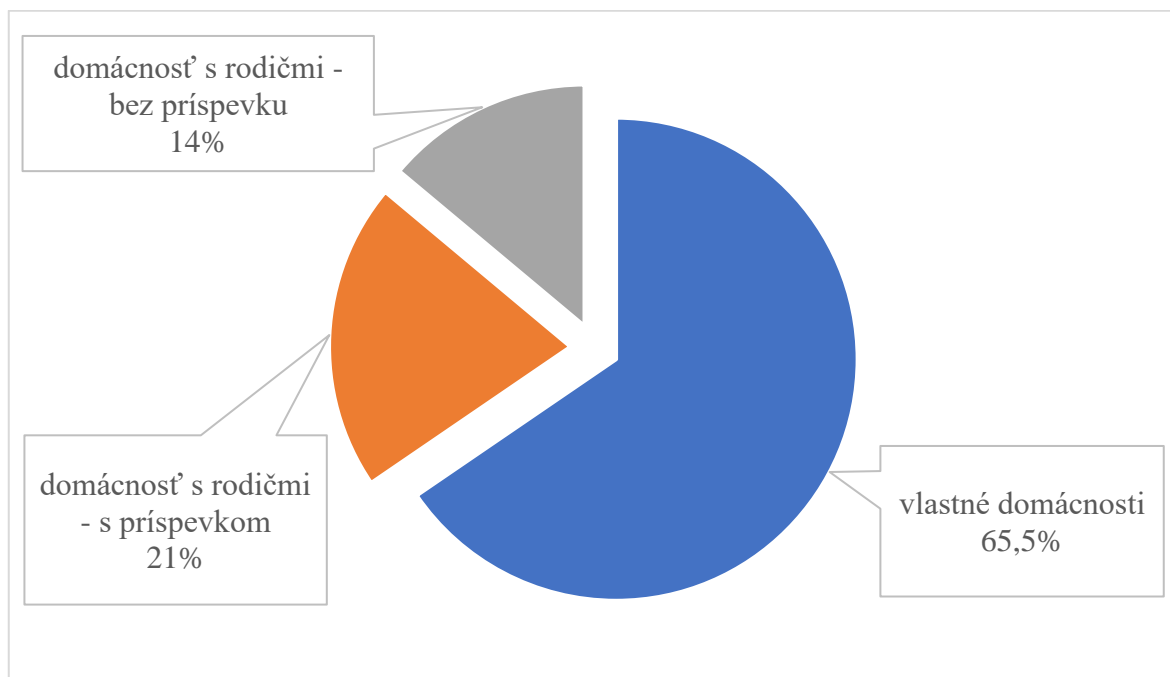
Graf č.4: Veková štruktúra respondentov dotazníkového prieskumu

Zdroj: vlastné spracovanie

V porovnaní s dátami z roku 2018 môžeme pozorovať mierne zvýšenie priemerného počtu osôb pripadajúcich na jednu slovenskú domácnosť. Rozdelenie domácnosti z pohľadu ekonomického postavenia prednostu domácnosti je veľmi podobne rozložené, prípadne s pár percentným rozdielom. V oboch sledovaných obdobiach nám značne prevažovali domácnosti zamestnancov pred domácnosťami podnikateľov. Je vhodné uviesť, že v rámci dotazníkového prieskumu sme sa pýtali respondentov, či vedú vlastnú domácnosť alebo v prípade mladších respondentov, či žijú v domácnosti so svojimi rodičmi (v mladších respondentov). Z odpovedí môžeme konštatovať, že 66% (127 respondentov) vedie vlastnú domácnosť a 35% (67) žije v domácnosti s rodičmi. Podľa odpovedí respondentov, ktorí bývajú s rodičmi, prispieva do domácností 60% (40), pritom priemerná výška príspevku do domácnosti je v hodnote 106,25 eur.

Graf č.5: Rozdelenie domácností podľa vedenia slovenských domácností v roku 2023

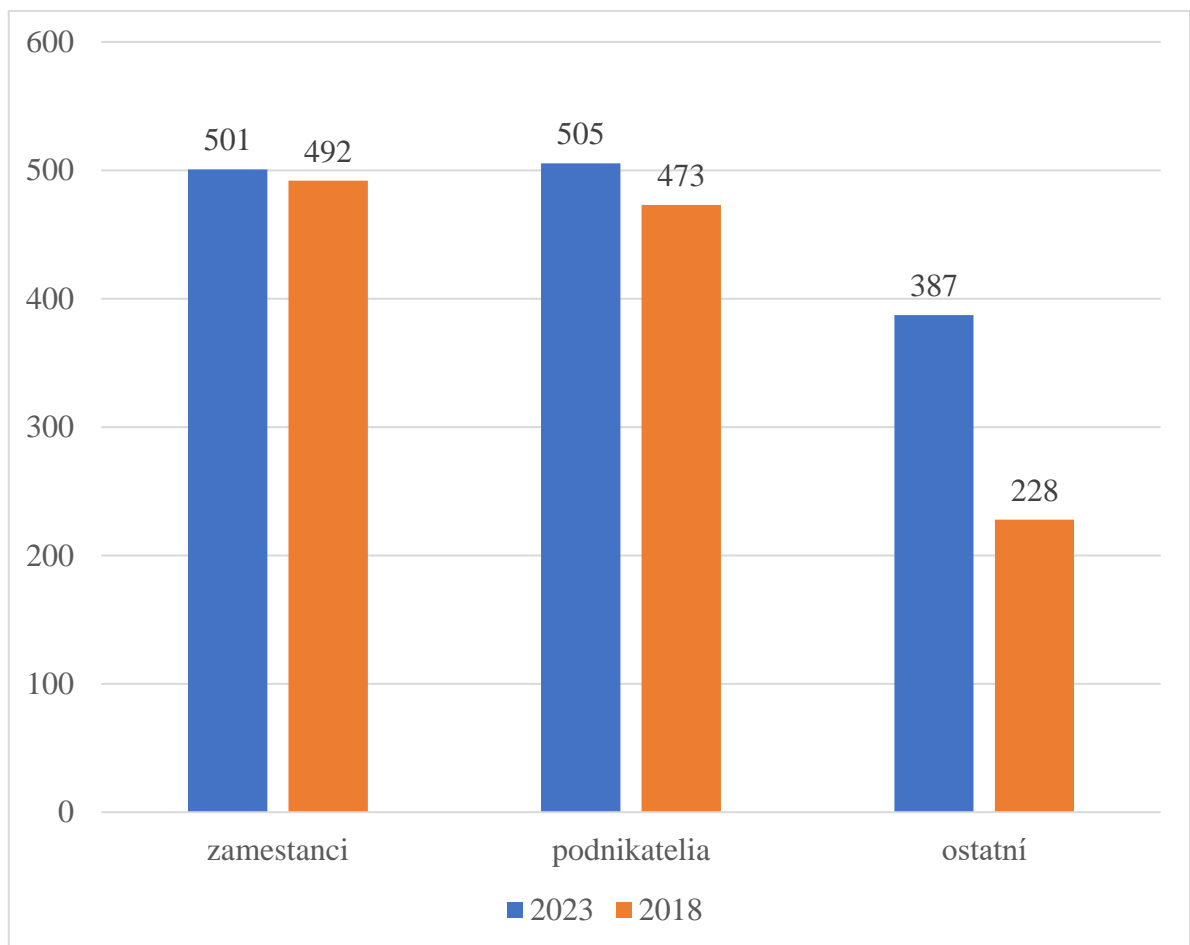
Zdroj: vlastné spracovanie

3.2 Peňažné príjmy slovenských domácností

V roku 2018 boli čisté priemerné mesačné peňažné príjmy slovenských domácností 471 eur na jednu osobu v domácnosti. U domácností samostatne zárobkovo činných osôb, správa Štatistického úradu v roku 2018 hovorí, že čisté mesačné peňažné príjmy predstavovali 473 eur na jednu osobu a v domácnostiach prednostov zamestnancov boli 492 eur mesačne na osobu. Čisté peňažné príjmy ostatných domácností predstavovali 228 eur mesačne na jednu osobu.

Priemerné čisté mesačné peňažné príjmy domácností, ktoré sa zúčastnili dotazníkového prieskumu v rokoch 2023 predstavovali 492 eur na osobu na jednu domácnosť - čisté peňažné príjmy. Priemerné čisté mesačné peňažné príjmy domácností, ktorých prednosta mal príjmy zo zamestnania boli v hodnote 501 eur na jednu osobu a domácnosti s prednostom podnikateľom dostávali približne 505 eur mesačne na jednu osobu. Ostatné domácnosti zúčastnené na výskume majú priemerné mesačné čisté príjmy približne 387 eur na jednu osobu.

Graf č.6: Rozdiel mesačných peňažných príjmov slovenských domácností v eurách

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov dotazníkového prieskumu a Štatistického úradu SR

V porovnaní s rokom 2018 môžeme skonštatovať, že vo všeobecnosti sa finančná situácia slovenských domácností sa v porovnaní s rokom 2018 mierne zlepšila a to o 5% (21 eur). Po rozdelení na konkrétne domácnosti podľa ekonomického postavenia prednostu môžeme pozorovať zlepšenie situácie v domácnostiach zamestnancov kde je prednosta zamestnanec do 2% (9 eur) a pri domácnostiach prednostov podnikateľov môžeme

pozorovať nárast o 7 % (32 eur). Takisto si polepšili aj ostatné domácnosti a to najväčším percentuálnym nárastom a to až o necelých 70% (159 eur).

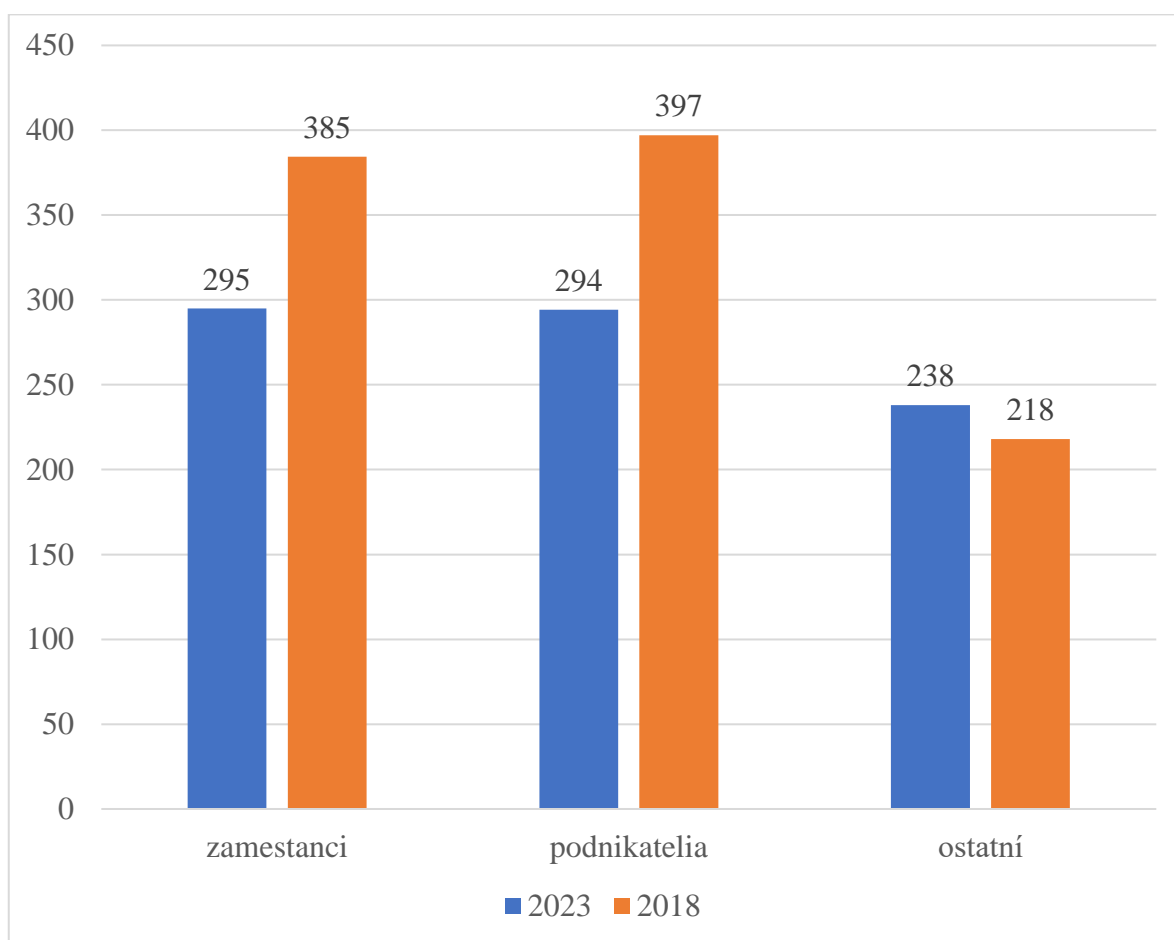
3.3 Peňažné výdavky slovenských domácností

Z pohľadu finančných mesačných výdavkov slovenských domácností sme pozorovali dáta, ktoré nám ale ukazujú ale celkom odlišné hodnoty. Čisté peňažné výdavky slovenských domácností v roku 2018 boli mesačne v priemere 375 eur na jednu osobu v domácnosti. Čisté mesačné peňažné výdavky domácnosti, v ktorých bol prednosta zamestnanec, boli 385 eur na osobu. V domácnostiach prednostov podnikateľov čisté peňažné mesačné výdavky predstavovali 397 eur na osobu a pri ostatných sledovaných domácnostiach bola hodnota čistých mesačných výdavkov 218 eur na osobu.

Zrealizovaný dotazníkový prieskum nám odhalil, že priemerné mesačné čisté peňažné výdavky slovenských domácností boli v rokoch 2023 v hodnote 291 eur na jednu osobu v domácnosti. Na strane prednostov zamestnancov sú tieto čisté peňažné výdavky vo výške 295 eur na osobu a na strane prednostov podnikateľov je to suma 294 eur mesačne na jednu osobu. Ostatné sledované domácnosti míňali mesačne 238 eur na jednu osobu v domácnosti.

Z analýzy výdavkov slovenských domácností môžeme pozorovať zaujímavé skutočnosti. Čisté peňažné výdavky slovenských domácností za posledných päť rokov v niektorých domácnostiach značne klesli. V domácnostiach zamestnancov môžeme za posledných päť rokov pozorovať pokles mesačných výdavkov o 23% (90 eur) a v domácnostiach podnikateľov pokles o 26% (103 eur). V ostatných sledovaných domácnostiach je situácia odlišná, keďže v týchto domácnostiach pozorujeme nárast o 9% (20 eur).

Graf č.7: Rozdiel mesačných peňažných výdavkov slovenských domácností v eurách

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov dotazníkového prieskumu a Štatistického úradu SR

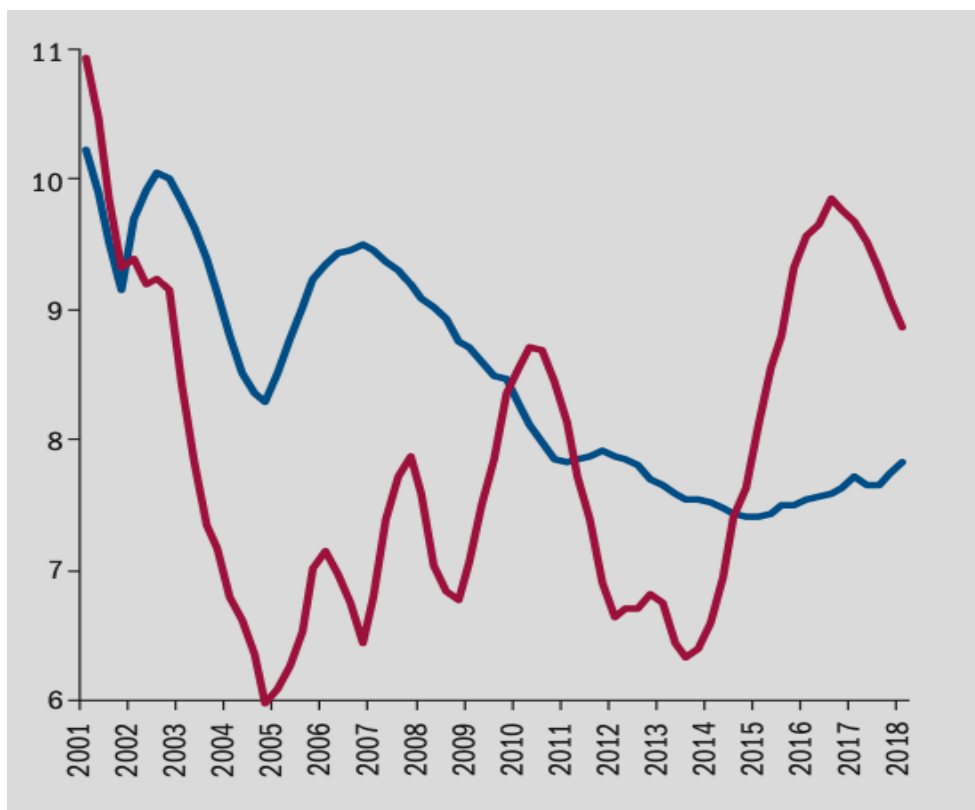
Rozloženie mesačných výdavkov slovenských domácností je primerané očakávaniam a predpokladom každej rodiny. Dotazníkový prieskum preukázal, že domácnosti respondentov mŕňajú hlavne na základné životné potreby ako potraviny, nealkoholické nápoje, drogériu, atď. Po tejto skupine nasledujú výdavky na energie a náklady spojené s bývaním napríklad nájomné. Domácnosti mŕňajú istú časť aj na poistenie, cestovné (prevádzka motorového vozidla, mestská hromadná doprava), sporenie respektíve investovanie ale aj na voľnočasové aktivity.

3.4 Úspory a investície slovenských domácností

Štatistický Úrad Slovenskej Republiky pomocou zachytených dát a následných výpočtov Národnej Banky Slovenska dôkladne mapuje úspory a investície slovenských domácností každý rok. Úspory domácností boli v roku 2018 na úrovni niekde pod 9% z finančných príjmov domácností a investície slovenských domácností boli na úrovni 8%.

Päť rokov predtým (rok 2013) sa tieto ukazovatele ocitli v opačnom vzťahu, kde pri úsporách je to okolo 6,8% a investície sú zhruba o 1% vyššie, na úrovni 7,6%.

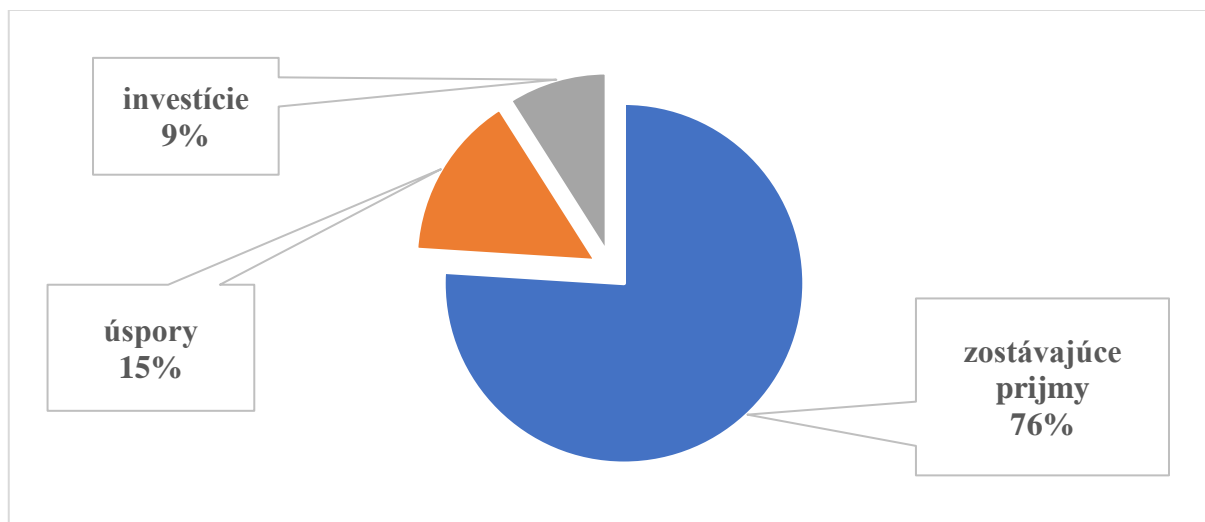
Graf č.8: Úspory (červená krivka) a investície (modrá krivka) v sektore domácnosti (v %)

Zdroj: Štatistický Úrad Slovenskej Republiky a výpočty Národnej Banky Slovenska

V realizovanom prieskume sme zistili, že 46% (90 respondentov) neinvestuje vôbec a dvaja z nich neinvestujú na mesačnej báze – takéto odpovede boli najviac zachytené pri investovaní do nehnuteľností a iných aktív, napríklad kryptoaktív. 54% (104 domácností) pravidelne investuje v priemere 8,6% z čistých peňažných mesačných príjmov na mesačnej báze. V prípade úspor, slovenské domácnosti dokážu usporiť približne 15% z čistých peňažných mesačných príjmov domácnosti.

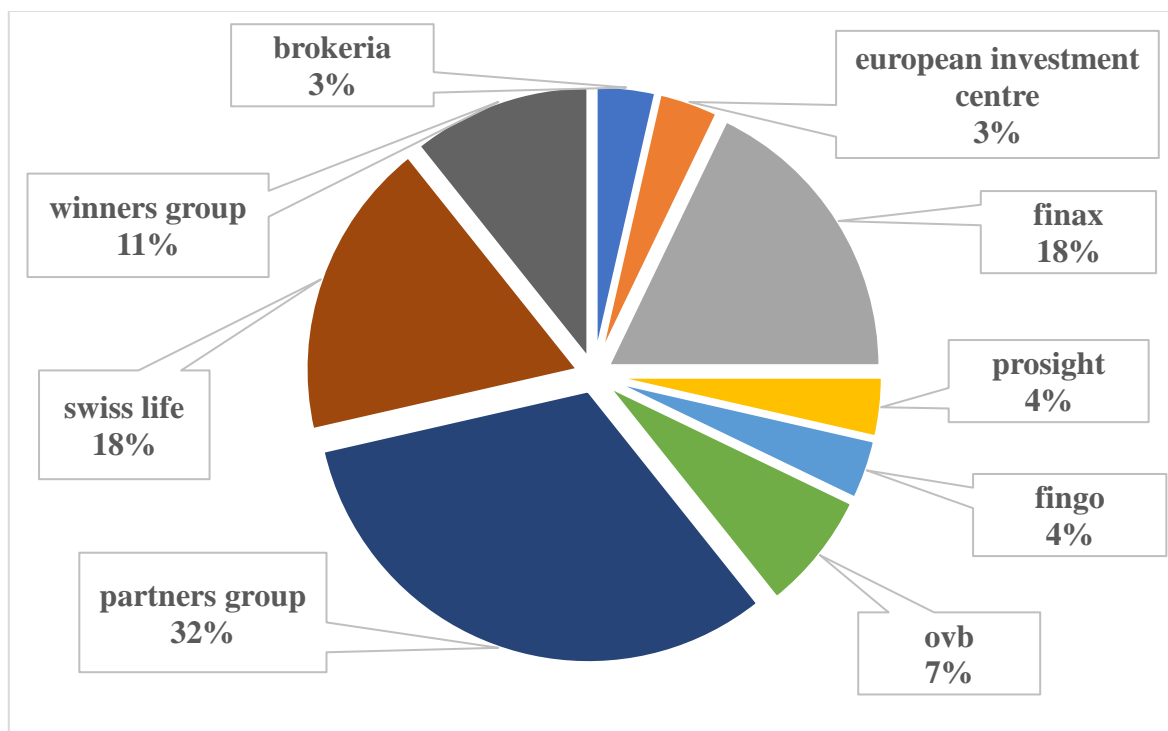
Graf č.9: Podiel priemerných investícií a úspor slovenských domácností z ich mesačných príjmov v roku 2023

Zdroj: vlastné spracovanie

V porovnaní s rokom 2018 môžeme zhodnotiť zlepšenie situácie na strane úspor slovenských domácností, a to o približne 6%. V investovaní môžeme vidieť takisto percentuálny posun nahor, no len o 1% na úroveň necelých 9%. Vzťah medzi týmito dvomi ukazovateľmi sa nemení. Úspory stále prevyšujú investície slovenských domácností.

Graf č.10: Preferencie finančného poradenstva slovenských domácností

Zdroj: vlastné spracovanie

V rámci dotazníkového prieskumu sme sa tiež zamerali na oblasť finančného poradenstva. Z odpovedí respondentov zúčastnených na dotazníkovom prieskume môžeme pozorovať, že najviac slovenských domácností, ktoré využívajú finančné poradenstvo preferujú služby najmä Partners Group, následne slovenskej firmy Finax a Winners Group. Ďalej slovenské domácnosti využívajú služby firiem ako sú napríklad OVB, Prosight Slovensko, FinGo a ďalšie.

3.5 Modelový príklad tvorby finančného plánu rodiny (za rok 2018)

Aby sme si vedeli predstaviť postup tvorby rodinného rozpočtu a následne tvorby finančného plánu, uvedieme si praktický modelový príklad malej rodiny v podmienkach Slovenskej republiky. Údaje na vytvorenie tohto príkladu sme čerpali z databázy Štatistického úradu DATAcube za rok 2018 – kvôli dostupnosti údajov.

Predstavme si **slovenskú rodinu**, ktorá si doposiaľ vôbec nešetrila a ani nemala vytvorený finančný plán svojej domácnosti. Otec je zamestnaný vo firme no popri zamestnaní sa venuje aj podnikaniu. Jeho čistý mesačný príjem je 845 €. Matka je zamestnanec, vo voľnom čase sa tiež venuje svojmu malinkému podniku a jej čistý mesačný príjem je 645 €. Manželia majú trojročného syna a malého psa. Bývajú v dome, ktorý zdedili.

Mesačné náklady na bývanie (voda, elektrina a plyn) tejto domácnosti predstavujú 140 €. Ostatné mesačné výdavky sú: strava – 237 €, náklady na dopravu – 87 €, zdravie – 34 €, poplatky za škôlku – 50 €, nábytok (bytové vybavenie a bežná údržba bytu) – 53 €, oblečenie – 54 €, telekomunikačné poplatky (internet a paušálne poplatky) – 36 €, rozličné tovary a služby - 53 € a ostatné čisté výdavky (dane a poplatky, hotely a reštaurácie, alkoholické nápoje a cigarety) - 151 €. Zhrnutie príjmov a výdavkov si môžeme pozrieť v nasledovnej **tabuľke č. 2**.

Tabuľka č. 2 Rozpočet slovenskej rodiny

PRÍJMY DOMÁCNOSTI		VÝDAVKY DOMÁCNOSTI	
<i>zdroj príjmu</i>	<i>suma v €</i>	<i>druh výdavku</i>	<i>suma v €</i>
Otec	845	bývanie a energie	140
Matka	645	strava a pitie	237
		doprava	87
		zdravie	34
		škôlka	50
		nábytok	53
		oblečenie	54
		telekomunikácia	36
		tovary a služby	53
		ostatné výdavky	151
SPOLU	1490	SPOLU	895
		<i>voľné zdroje</i>	595

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov Štatistického úradu SR (DATAcube)

Ako môžeme vidieť v **tabuľke č. 2**, rodina hospodári dobre. Stále im ostávajú voľné zdroje v pomerne vysokej výške, o ktorých doteraz nemali dostatočný prehľad a preto ich míňali hlavne na luxusné statky a iné nepotrebné produkty či služby. Majú teda pripravené dobré prostredie na vytvorenie finančného plánu, ktorý im môže zabezpečiť kvalitnejší život v budúcom období, ako aj na dôchodku, kedy ich domácnosť nemusí mať príjmy v takej výške ako v roku 2018. Rodičia sa dohodli sa že obmedzia míňanie voľných prostriedkov na nepotrebné produkty, či služby a dôkladne sa zamysleli ako by mohli efektívnejšie využiť tieto voľné zdroje. Rozhodli sa nasledovne:

- a) Rodina si chce začať odkladať časť z voľných zdrojov na tvorenie finančnej rezervy. Vie, že by mala byť vo výške troj- až šesťmesačných výdavkov. Po spoločnej úvahe sa rozhodli odkladať si 100 € mesačne v podobe štyroch rokov.
- b) Keďže momentálne nemajú auto, ale chceli by si nejaké zaobstarať, dohodli sa, že si začnú odkladať 200 € každý mesiac v podobe piatich rokov. Vypočítali si, že táto suma by mala byť postačujúca na zaobstaranie ojazdeného automobilu, ktorý bude dostačujúci na ich potreby.
- c) Manželia sa dopyčuli od rodinných známych, že ich dcéra využila študentský program ERASMUS+ a bola veľmi spokojná. Zazdalo sa im ako dobrý nápad, začať odkladať istú čiastku, ktorá uľahčí ich synovi život, ak by sa v budúcnosti rozhodol využiť tento program tiež. Preto sa dohodli odkladať 30 € mesačne v podobe šesťnástich rokov na tento účel.

- d) Manželia sa tiež rozhodli odkladať si 70 € mesačne na nepredvídateľné poruchy elektrospotrebičov v ich domácnosti. Tiež sa dohodli, že pokiaľ nevyužijú peniaze na opravu pokazených spotrebičov, použijú tieto peniaze na kúpu nových zariadení.
- e) Na záver sa manželia konečne rozhodli pre začiatok plnenia ich celoživotného sna a tým je stráviť svoju starobu v niektorej z ázijských krajín, kde bude teplo, ticho a lacno. Predpokladajú, že sa im obom bude dariť v podnikaní, a tak nadobudnú prevažnú časť kapitálu na zaobstaranie menšej tamojšej nehnuteľnosti. Ostávajúcu časť potrebnú na kúpu nehnuteľnosti chcú dosiahnuť investovaním a zhodli sa na tom, že zvyšná časť voľných prostriedkov (195 €) poputuje práve tam.

Manželia si teda vytvorili finančný plán, ktorého ciele sa radia medzi strednodobé a jeden dlhodobý cieľ. Po porade s ich rodinným známym, ktorý sa venuje finančnému poradenstvu sa rozhodli investovať do podielových fondov, ktoré sa im zdali byť ako najrozumnejšia voľba z ich pohľadu na riziko a stupeň výnosnosti. Zhrňme si teda budúce naplánované výdavky mladej slovenskej rodiny do **tabuľky č.3**.

Tabuľka č. 3 Rodinný rozpočet doplnený o budúce finančné ciele

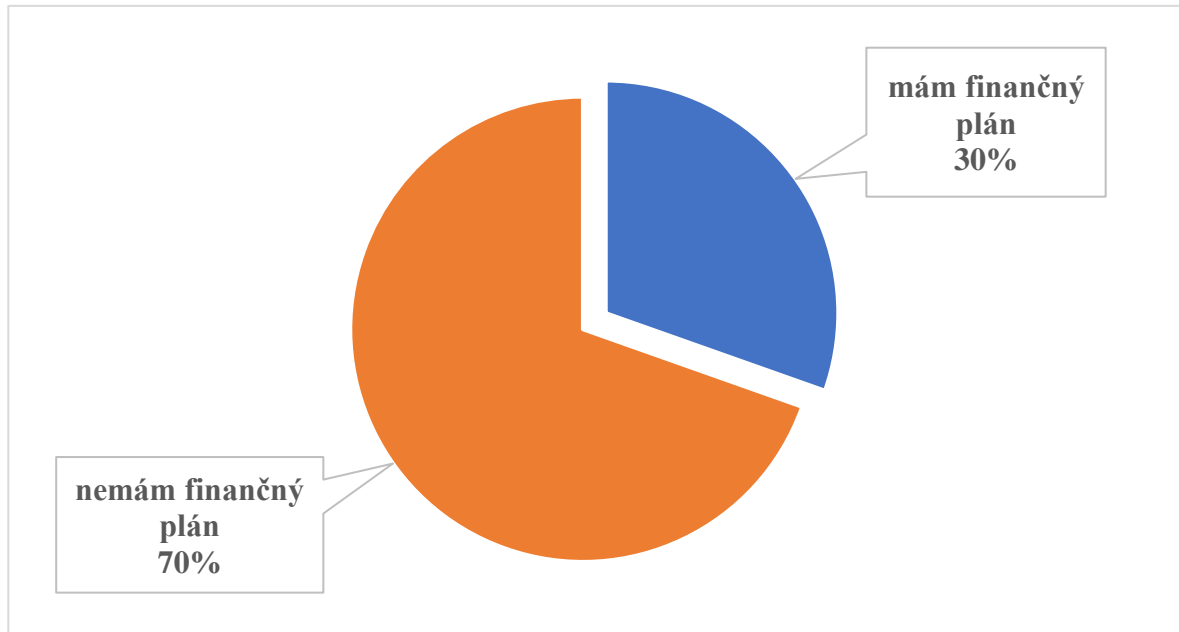
PRÍJMY DOMÁCNOSTI		VÝDAVKY DOMÁCNOSTI	
zdroj príjmu	suma v €	druh výdavku	suma v €
Otec	845	bývanie a energie	140
Matka	647	strava a pitie	237
		doprava	87
		zdravie	34
		škôlka	50
		nábytok	53
		oblečenie	54
		telekomunikácia	36
		tovary služby	53
		ostatné výdavky	151
		finančná rezerva	100
		auto	200
		erasmus+	30
		poruchy	70
		nehnuteľnosť	195
SPOLU	1490	SPOLU	1490

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov Štatistického úradu SR (DATAcube)

Tento modelový príklad má poslúžiť budúcim čitateľom ako názorná ukážka toho, ako nenáročné je zostaviť svoj finančný plán a ako možno identifikovať po zostavení sumáru príjmov a výdavkov rodiny chýbajúce či voľné prostriedky a následne naplánovať ich efektívnejšie ekonomické využitie.

Realizovaný výskum tejto práce preukázal, že až 135 (70%) slovenských domácností nemá vytvorený finančný plán, pritom samotné vytvorenie nie je vôbec náročné. Ostatných 59 (30%) slovenských domácností má zostavený finančný plán pritom 67% (40 domácností) využíva finančné poradenstvo a 33% (19 domácností) si svoj finančný plán vytvorili svojpomocne.

Graf č.11: Rozdelenie slovenských domácností podľa zostavenia a realizovania finančného rozpočtu

Zdroj: vlastné spracovanie

V dotazníkovom prieskume sme zistili, že väčšina domácností nemá finančný plán a preto nemusia vedieť, či ich príjmy presahujú výdavky alebo naopak. A to aj vzhľadom na fakt že samotné zostrojenie finančného plánu je vo svojej podstate veľmi jednoduchá záležitosť. Stačí si vziať pero a papier a spočítať si pravidelné mesačné príjmy. Následne je potrebné dôkladne zmapovať všetky výdavky. Ak domácnosti po odčítaní výdavkov od príjmov zistia, že dokážu tvoriť úspory, treba si stanovili ciele ako modelová rodina a život sa im dokáže po ekonomicko-finančnej stránke podstatne zlepšiť.

Záver

V tejto práci sme sa venovali problematike finančného plánu rodiny v podmienkach Slovenskej republiky a analyzovali finančno-ekonomickú situáciu v rokoch 2018 a 2023. Náš prieskum spotreby slovenských domácností poskytuje komplexnú analýzu finančného správania slovenských domácností v spomenutých sledovaných obdobiach. Z údajov od respondentov v dotazníku a z dát z roku 2018 môžeme za prvé zhodnotiť, že sa priemerný počet osôb pripadajúci na jednu domácnosť sa mierne zvýšil, pričom veková štruktúra domácností respondentov zúčastnených na dotazníku bola vyrovnaná.

Jedným z kľúčových zistení bolo zlepšenie peňažných finančných príjmov slovenských domácností, ktoré vzrástli o 4-5%. Najvýraznejší nárast peňažných príjmov bol zaznamenaný v domácnostiach podnikateľov a samostatne zárobkovo činných osôb, čo poukazuje na význam podnikania pre zvyšovanie príjmov svojej domácnosti. Prieskum tiež odhalil výrazný pokles peňažných výdavkov slovenských domácností hlavne v prípadoch domácností prednostov zamestnancov a podnikateľov a to o viac ako 20%.

Takisto sa nám podarilo zmapovať sporenie a investičné správanie. Za posledných desať rokov dochádza k postupnému nárastu úspor a investícií, pričom aktuálna miera úspor je na úrovni 15% a miera investícií približne 8,5%. Tento nárast by mohol byť dôsledkom dobrej ekonomickej prosperity za posledné obdobie, ktorá sa ale postupne od pandémie Covid-19 začala zhoršovať, až sme sa dostali do doby najväčšej hospodárskej krízy v celosvetovom meradle od svetovej finančnej krízy v roku 2008.

Výsledky mojej práce tiež naznačujú, že medzi rôznymi skupinami slovenských domácností existujú určité rozdiely vo finančnom hospodárení a správaní. Pre príklad si môžeme zobrať domácnosti podnikateľov a samostatne zárobkovo činných osôb, ktoré mali vyššie príjmy a nižšie výdavky, kým domácnosti zamestnancov mali mierne menšie príjmy a vyššie výdavky. Opodstatnene sa preto môžeme domnievať, že finančné vzdelanie a podpora by mali byť prispôsobené rôznym skupinám domácností, aby sa zabezpečilo efektívnejšie spravovanie vlastných financií a neustále sa v procese zlepšovať.

Tým sa dostávame k faktu, že väčšina respondentov zúčastnených na našom dotazníkovom prieskume nemá zostavený svoj finančný plán - rodinný rozpočet. Preto je dôležité zamerať sa na finančné vzdelávanie slovenských domácností, ktoré by mohlo mať za následok jednak zlepšenie blahobytu občanov - jednotlivých domácností, ale aj hospodárskej situácie a prosperity našej krajiny. Výsledky prieskumu tiež ukazujú, že

domácnosti, ktoré získali finančné vzdelanie, mali vyššie úspory a bola väčšia pravdepodobnosť, že majú zostavený svoj finančný plán, ktorého sa riadne držia a pravidelne ho aktualizujú. Toto zistenie poukazuje na už spomenuté prostriedky pre vzdelávaciu pomoc, napríklad vo forme rôznych programov zameraných na finančné vzdelávanie, ktoré môžu pomôcť domácnostiam zodpovedne a efektívne spravovať svoje financie.

Na záver mojej bakalárskej práce by som rád zdôraznil, že zrealizovaný prieskum a výsledky tejto práce poskytujú cenné poznatky o finančno-ekonomickej situácii slovenských domácností a o ich finančnom správaní. Poukazuje na dôležitosť implementácie finančného plánu a zodpovedného hospodárenia s financiami. Navrhuje tiež, že finančné vzdelávanie a adekvátne podpora by mali byť prispôbené rôznym skupinám domácností. Táto práca poskytuje cenné informácie pre tvorcov politík, finančné inštitúcie a predovšetkým slovenské rodiny a ich domácnosti, aby zvolili najlepšiu možnú cestu vzhľadom na ich finančné podmienky a aby mohli prijímať adekvátne a zodpovedné finančné rozhodnutia a postupne zlepšovať svoju finančnú situáciu a istotu.

Odporúčania pre slovenské rodiny

Na základe poznatkov a výsledkov vyhotovenia prvej kapitoly práce by som rád predniesol odporúčania pre slovenské rodiny, respektíve domácnosti ako získať prehľad o financiách domácnosti, ako zlepšiť svoju finančnú situáciu, ako zefektívniť svoje mesačné príjmy a výdavky alebo vhodne nastaviť finančný plán.

Pre slovenské domácnosti by som odporučil vytvorenie finančnej rezervy vo výške 3 až 6-mesačných príjmov domácnosti. Žijeme v svete, v ktorom je veľa nástrah spojených napríklad aj so svetovou globalizáciou. Jedna informácia alebo situácia, ktorá sa ani nemusí objaviť na území našej krajiny, ani v susedstve, dokonca ani nie na našom kontinente, môže narušiť ekonomicko-finančné väzby a postihnúť veľa ľudí, dokonca až fatálne. Z týždňa na týždeň sa môže domácnosť ocitnúť vo veľmi nepríjemnej finančnej situácii a môže začať doslova bojovať o svoje prežitie. **Finančná rezerva** by mala byť veľmi dôležitou súčasťou domácností pripravená ihneď pomôcť v prípade neočakávaného výpadku finančných peňažných príjmov domácnosti.

Rád by som taktiež vyzdvihol **finančný plán**, nakoľko si myslím, že je základom úspešného hospodárenia domácností. Zostavenie finančného plánu nestojí domácnosť v podstate nič, len pár hodín času. Na druhej strane môže domácnosť prísť na niektoré

skutočnosti, ktoré unikali žiteľom svojich domácností. Po zostavení a dôkladnom zmapovaní svojich príjmov a výdavkov domácnosť zistí, či ide na „dlh“ alebo dokáže tvoriť úspory, ktoré môže využiť omnoho efektívnejšie než doteraz. Po určení cieľov do budúcnosti má domácnosť možnosť začať investovať, hoci aj od 50 eur mesačne a ísť tak malými krokmi za lepšou budúcnosťou prípadne za spoločným snom.

Zoznam použitej knižnej literatúry

1. BEŇOVÁ, E. 2007. Financie a mena. Bratislava: IURA EDITION, spol. s.r.o. 2007. 392 s. ISBN 978-80-8078-142-2.
2. CASSON, N. H. 1995. Ako získať a využiť peniaze. Žilina: SVK AJFA+AVIS, 1995. 107 s. ISBN 8-88813-01-8.
3. FRIEDRICH, V. a MAJOVSKÁ, R., 2010 Ekonomická statistika srozumiteľne z pohľadu OECD. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 0-7931-6471-0.
4. GABRUA, J. 2012. Teória rodiny a proces práce s rodinou. 1. vyd. Bratislava : IRIS, 2012. 318 s. ISBN 978-80-89256-95-2.
5. HANKOCIOVÁ, M. a kol. 2008. Škola rodinných financií. Trenčín: Nadácia pre deti Slovenska, 2008. 87 s. ISBN 978-80-89403-03-5.
6. JANIGOVÁ, E 2008. Rodina ako objekt i subjekt sociálnej spravodlivosti. Ružomberok : Peagogická fakulta katolíckej univerzity, 2008. 67s. ISBN 978-80-8084-300-7.
7. KOVALČÍKOVÁ, Z., SMOROŇ, L. a R. STRENK, 2011. Základy finančnej gramotnosti. 1. vyd. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum. ISBN 978-80-8052-375-6.
8. LEHMANN, R., 2007. Income investing today: safety and high income through diversification. Hoboken, New Jersey. John Wiley, ISBN 0470128607
9. MORAVOVÁ, J., 1994. Sociální statistika. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze. ISBN 80-7079-508-5.
10. MUSILOVÁ, H., a kol., 1996. Veľký sociologický slovník. Praha: Karolinium. ISBN 80-7184-164-1.
11. PAVLÍK, M. 2012 Základy finančného zdravia. Bratislava: Komprint, 2012. 161 s. ISBN 978-80-9711118-7-8.
12. REJNUŠ, O., 2010. Peňežní ekonomie: finanční trhy. 5. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM. ISBN 978-80-214-4044-9.
13. VLČEK, J., a kol., 2005. Ekonomie a ekonomika. 3. vy. Praha: ASPI. ISBN 80-7357-103-X.

Zoznam použitých elektronických zdrojov

1. EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA. Čo je inflácia? In www.ecb.europa.eu
Dostupný na: https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/what_is_inflation.sk.html?fbclid=IwAR1BFLmPlu9yBAGYxR865LvzG2uWmzMxZvKV-fW9xgf5yaWfhaoPCq9wd34
2. ČERNEGOVÁ, A. Aktívne a pasívne príjmy fyzickej osoby. In podnikajte.sk [online]. 27.5.2019. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/aktivne-a-pasivne-prijmy-fyzickej-osoby>
3. HORÁČKOVÁ, L. Sejděte se nad rodinným rozpočtem a dohodněte se, kde ušetřit. In idnes.cz [online]. 5.2.2011 Dostupné na: https://www.idnes.cz/finance/pojisteni/sejdete-se-nad-rodinnym-rozpocetem-a-dohodnete-se-kde-usetrit.A110125_1520711_viteze_hru
4. MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SR. Šetríme. In www.economy.gov.sk. Bratislava. Dostupné na: <https://www.economy.gov.sk/setrime/>
5. MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR. Šetrenie energie a vody v domácnosti šetrí prírodu aj domáci rozpočet. In www.enviroportal.sk. [online]. Bratislava. Dostupné na: <https://www.enviroportal.sk/clanok/radime-setrenie-energie-a-vody-v-domacnosti-setri-prirodu-aj-domaci-rozpocet>
6. NÁRODNÁ BANKA SR., Správa o ekonomike SR. In nbs.sk [online]. Bratislava. Dostupné na: https://nbs.sk/_img/documents/_publikacie/sesr/2018/protected/sesr_0618sk.pdf/
7. NOVOTNÝ, R. Jak zvládnout rodinný rozpočet. In www.investujeme.cz [online]. Praha. 31.5.2009. Dostupné na: <https://www.investujeme.cz/clanky/jak-zvladnout-rodinny-rozpocet/>
8. NOVOTNÝ, R. Rodinný rozpočet: Jak vytvořit svůj rozpočet?. In mesec.cz [online]. Praha. 31.3.2007. Dostupné na: <https://www.mesec.cz/clanky/rodinny-rozpocet-jak-vytvorit-svuj-rozpocet/>
9. VÝCHODOSLOVENSKÁ ENERGETIKA a.s. (VSE). Typy na setrenie v domácnosti. In www.vse.sk. [online]. Košice. Dostupné na: <https://www.vse.sk/web/sk/vse/aktuality/tipy-na-setrenie-v-domacnosti>

10. VÝCHODOSLOVENSKÁ ENERGETIKA a.s. (VSE). Využívajte elektrické spotrebiče efektívne. In www.vse.sk. [online]. Košice. Dostupné na: <https://www.vse.sk/blog/vyuzivajte-elektricke-spotrebice-efektivne-a-usetrite-energiu-a-peniaze>
11. ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR, Peňažné príjmy súkromných domácností v členení podľa ekonomického postavenia prednostu domácností. In www.datacube.statistics.sk [online]. Dostupné na: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SLOVSTAT/ps2001rs/v_ps2001rs_0_00_00_sk
12. ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR, Základná štruktúra čistých peňažných výdavkov súkromných domácností podľa ekonomického postavenia prednostu domácností. In www.datacube.statistics.sk [online]. Dostupné na: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SLOVSTAT/ps2013rs/v_ps2013rs_0_00_00_sk

Zoznam použitých legislatívnych zákonov Slovenskej Republiky

1. ZÁKON Č. 36/2005 Z. z., Zákon o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
Dostupný na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/36/20170401>
2. ZÁKON Č. 118/1996 Z. z. o ochrane vkladov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Dostupný na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1996/118/> doplnený o Fond ochrany vkladov.
Dostupný na: <https://fovsr.sk/>
3. ZÁKON Č. 310/1992 Z. z. o stavebnom sporení v znení neskorších predpisov a ZÁKON Č. 618/2002 Z. z. úplne znenie zákona Slovenskej Národnej Rady č. 310/1992 Dostupné na: www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2002/618/20021108